EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 19.6.2024
COM(2024) 623 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Rumunska

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 623 final}

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Rumunska

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97[1], a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy[2], a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241[3], kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný EU. V souladu s prioritami evropského semestru pomáhá dosáhnout hospodářského a sociálního oživení a provést udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci EU a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

---

1 Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(2) Nařízení o plánu REPowerEU[4] přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost EU na dovozu fosilních paliv z Ruska. To by pomohlo dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v EU a vedlo by k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, k zvýšení kapacity pro ukládání energie a k zlepšení energetické účinnosti. Rumunsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(3) Dne 16. března 2023 Komise vydala sdělení „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“[5] s cílem poskytnout informace pro účely politického rozhodování a vytvořit rámcové podmínky pro zvýšení růstu. Podle sdělení stojí konkurenceschopnost na devíti vzájemně se posilujících stimulech. Těmito stimuly jsou mimo jiné přístup k soukromému kapitálu, výzkum a inovace, vzdělávání a dovednosti a jednotný trh, které představují zásadní politické priority, aby reformy a investice mohly řešit současné výzvy v oblasti produktivity a budovat dlouhodobou konkurenceschopnost EU a jejích členských států. Dne 14. února 2024 navázala Komise na toto sdělení výroční zprávou o jednotném trhu a konkurenceschopnosti[6]. Zpráva podrobně popisuje silné stránky a výzvy evropského jednotného trhu v oblasti konkurenceschopnosti a sleduje vývoj v uplynulém roce pomocí devíti faktorů konkurenceschopnosti.

(4) Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2024[7], jež zahájila cyklus evropského semestru koordinace hospodářských politik pro rok 2024. Priority analýzy v rámci čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 22. března 2024 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2024, ve které je Rumunsko uvedeno mezi členskými státy, jež by mohly být postiženy nerovnováhami nebo by u nich takové postižení mohlo hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise taktéž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, které Rada přijala dne 12. dubna 2024, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2024, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv a kterou Rada přijala dne 11. března 2024.

(5) Dne 30. dubna 2024 vstoupil v platnost nový rámec správy ekonomických záležitostí EU. Zmiňovaný rámec zahrnuje nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97. Zahrnuje rovněž pozměněné nařízení (ES) č. 1467/97 o provádění postupu při nadměrném schodku a pozměněnou směrnici 2011/85/EU o rozpočtových rámcích členských států[8]. Nový rámec má jako

---

4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

8 Nařízení Rady (EU) 2024/1264 ze dne 29. dubna 2024, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) a směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

cíle udržitelnost veřejného dluhu a udržitelný a inkluzivní růst prostřednictvím postupné fiskální konsolidace a reforem a investic. Prosazuje odpovědnost členských států, více se zaměřuje na střednědobý horizont a stanoví rovněž účinnější a soudržnější vymáhání. Každý členský stát by měl Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán. Národní střednědobé fiskálně-strukturální plány obsahují fiskální, reformní a investiční závazky členského státu na plánovací období čtyř nebo pěti let v závislosti na obvyklé délce volebního období v daném státě. Dráha čistých výdajů[9] v národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech by měla být v souladu s požadavky nařízení (EU) 2024/1263, včetně požadavků na to, aby byl veřejný dluh nejpozději do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % HDP a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP a/nebo se pod touto hodnotou udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v nařízení (EU) 2024/1263, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky. V rámci podpory při přípravě těchto plánů má Komise dne [21. června] 2024 poskytnout členským státům pokyny k obsahu plánů a následných výročních zpráv o pokroku, které budou muset předložit, a v souladu s článkem 5 nařízení (EU) 2024/1263 jim předá technické pokyny k fiskální korekci (referenční trajektorie a případně technické informace). Členské státy musí předložit své střednědobé fiskálně-strukturální plány do 20. září 2024 s výjimkou případů, kdy se členský stát a Komise dohodnou na přiměřeném prodloužení této lhůty. Členské státy by měly zajistit zapojení svých vnitrostátních parlamentů a konzultace s nezávislými fiskálními institucemi, sociálními partnery a případně dalšími vnitrostátními zúčastněnými stranami.

(6) V roce 2024 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020, 2022 a 2023 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

(7) Dne 31. května 2021 předložilo Rumunsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 29. října 2021 přijala Rada rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska[10], které bylo dne 8. prosince 2023 změněno s ohledem na čl. 18 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241 za účelem aktualizace maximálního

[9] Čisté výdaje podle definice v článku 2 nařízení Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 (Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Čistými výdaji se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje, ii) diskreční opatření na straně příjmů, iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

[10] Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 3. listopadu 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska (ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1).

finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU[11]. Uvolnění splátek je podmíněno rozhodnutím Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, že Rumunsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

(8) Dne 13. května 2024 předložilo Rumunsko svůj národní program reforem na rok 2024. V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2024 rovněž zprávy, které Rumunsko dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.

(9) Dne 19. června 2024 zveřejnila Komise zprávu o Rumunsku pro rok 2024[12]. Posoudila pokrok, který Rumunsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2023, a zhodnotila, jak Rumunsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Rumunsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Rumunska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(10) Komise v případě Rumunska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž útvary Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Rumunska pro účely uvedeného nařízení dospěly, byla zveřejněna v březnu 2024[13]. Dne 19. června 2024 dospěla Komise k závěru, že Rumunsko se potýká s nadměrnými makroekonomickými nerovnováhami. Rumunsko zejména vykazuje přetrvávající zranitelnost v souvislosti s platební bilancí, především ve vztahu k velkým a rostoucím schodkům veřejných financí v situaci, kdy se značné cenové a nákladové tlaky zvýšily a politická opatření jsou slabá. Schodek běžného účtu se v roce 2023 poněkud zlepšil, zejména díky slabší soukromé spotřebě a obchodním ziskům, ale zůstává jednoznačně vysoký a neočekává se, že by se zlepšil tento a příští rok. Proto se navzdory vysokému růstu nominálního HDP čistá investiční pozice vůči zahraničí jako podíl na HDP již nezlepšuje a v důsledku pokračování vysokých schodků běžného účtu hrozí, že se bude dále snižovat do záporných hodnot. Celková inflace klesla, ale jádrová inflace zůstává velmi vysoká, jen nepatrně pod svou nedávnou nejvyšší hodnotou a vyšší než před rokem. Dynamika mezd a nákladů práce se v roce 2023 zrychlila a v roce 2024 byla i nadále silná, což částečně odráží velký nárůst minimálních mezd a mezd ve veřejném sektoru, a to v kontextu napjatého trhu práce. To vedlo k obavám o nákladovou konkurenceschopnost, zatímco nenákladová konkurenceschopnost je nadále omezována strukturálními překážkami. Všechny tyto faktory zvyšují obavy ohledně prohloubení ztráty konkurenceschopnosti a prodlev v nezbytném zlepšení obchodní bilance. Fiskální situace, která je hlavní příčinou vysokého schodku běžného účtu, se v uplynulém roce zhoršila. Předpokládá se, že velký rozpočtový schodek se v letech 2024 a 2025 ještě více zhorší. Poměr veřejného dluhu k HDP se navzdory vysokému růstu nominálního HDP zvýšil a zůstává na střední úrovni 53 %, avšak jeho velká část je denominována v cizí měně.

---

[11] Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 29. října 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska (ST 15833/23; ST 15833/23 ADD 1).

[12] SWD(2024) 623 final.

[13] SWD(2024) 83 final.

Přetrvávání vysokých schodků veřejných financí může zvýšit vnější zadluženost a tím i závislost Rumunska na vnějších zdrojích financování, což zemi učiní zranitelnou vůči změnám v náladě investorů a vnějším otřesům. Politická reakce zaměřená na řešení identifikovaných zranitelných míst byla dosud slabá. Klíčem ke zmírnění rizik pro stabilitu ekonomiky je nastoupit cestu důvěryhodné fiskální konsolidace. To vyžaduje soulad s doporučeními v rámci postupu při nadměrném schodku a plné provedení fiskálně-strukturálních reforem zahrnutých v plánu pro oživení a odolnost, zejména těch, jejichž cílem je strukturálně zvýšit veřejné příjmy, a mnohem přísnější kontrolu výdajů než v minulých letech. Provedení reforem a investic zahrnutých v plánu pro oživení a odolnost nad rámec těch fiskálně-strukturálních by rovněž posílilo konkurenceschopnost.

(11) Na základě údajů potvrzených Eurostatem[14] se schodek veřejných financí Rumunska zvýšil ze 6,3 % HDP v roce 2022 na 6,6 % HDP v roce 2023, zatímco veřejný dluh vzrostl ze 47,5 % HDP na konci roku 2022 na 48,8 % HDP na konci roku 2023.

(12) Proti Rumunsku je od roku 2020 veden postup při nadměrném schodku. Dne 3. dubna 2020 přijala Rada rozhodnutí (EU) 2020/509 podle čl. 126 odst. 6 Smlouvy o fungování EU o existenci nadměrného schodku v Rumunsku v důsledku plánovaného nesplnění kritéria schodku podle Smlouvy o fungování EU v roce 2019 a vydala doporučení podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU s cílem odstranit nadměrný schodek veřejných financí nejpozději do roku 2022. Vzhledem k hlubokému poklesu hospodářské činnosti v souvislosti s pandemií COVID-19 přijala Rada dne 18. června 2021 revidované doporučení podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU určené Rumunsku s cílem odstranit nadměrný schodek nejpozději do roku 2024.

(13) Ve svém doporučení z června 2021 podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU Rada Rumunsku doporučila, aby snížilo svůj celkový schodek vládního sektoru na 8,0 % HDP v roce 2021, 6,2 % HDP v roce 2022, 4,4 % HDP v roce 2023 a 2,9 % HDP v roce 2024. To bylo v souladu s nominálními mírami růstu čistých primárních veřejných výdajů ve výši 3,4 % v roce 2021, 1,3 % v roce 2022, 0,9 % v roce 2023 a 0,0 % v roce 2024. Odpovídalo to ročním strukturálním korekcím ve výši 0,7 % HDP v roce 2021, 1,8 % HDP v roce 2022, 1,7 % HDP v roce 2023 a 1,5 % HDP v roce 2024. V doporučení se rovněž uvádí, že veškeré neočekávané zisky by měly být použity ke snížení schodku veřejných financí. Rumunsko bylo rovněž požádáno, aby každých šest měsíců podávalo zprávy o opatřeních přijatých k provedení doporučení, dokud nebude nadměrný schodek odstraněn.

(14) Celkový schodek vládního sektoru v roce 2023 dosáhl 6,6 % HDP a výrazně překročil cíl celkového schodku stanovený v rámci postupu při nadměrném schodku ve výši 4,4 % HDP. Hlavním důvodem této odchylky byl pokračující vysoký růst veřejných výdajů, způsobený především sociálními transfery, výdaji na zboží a služby a kapitálovými výdaji. Celkový schodek vládního sektoru v roce 2023 rovněž ovlivnilo zaznamenávání plateb mezd ve veřejném sektoru (v hodnotě 0,5 % HDP), které bylo důsledkem soudních rozhodnutí. Důležité je, že makroekonomická situace byla pro fiskální konsolidaci příznivá. Hospodářská výkonnost Rumunska od přijetí doporučení z června 2021 je obecně v souladu s očekáváním, a to navzdory hospodářským otřesům, k nimž od té doby došlo. Růst veřejných příjmů byl mnohem rychlejší, než se předpokládalo, což odráží skladbu hospodářského růstu generující vyšší daňové příjmy a vysokou inflaci.

[14] Eurostat – Euro ukazatele, 22.4.2024.

(15) Fiskální stimulace byla v roce 2023 nižší, než doporučila Rada. Strukturální fiskální saldo Rumunska zůstalo v roce 2023 v podstatě nezměněno, zatímco Rada doporučila zlepšení o 1,7 % HDP. Čistý růst primárních výdajů (očištěný o jednorázové výdaje a opatření fiskální politiky na straně příjmů) byl v roce 2023 vyšší, než bylo doporučeno, a činil 11,8 % HDP oproti cílové hodnotě 0,9 % doporučené Radou. Stejně jako v předchozích letech, na které se vztahuje stávající doporučení podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU, byla většina neočekávaných zisků na straně příjmů použita na financování dodatečných výdajů. Na základě výše uvedeného se Komise domnívá, že Rumunsko nepřijalo v reakci na doporučení Rady z června 2021 podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU účinná opatření.

(16) Dne 10. května 2024 podaly rumunské orgány zprávu o „opatřeních přijatých k nápravě nadměrného schodku“. Tato zpráva potvrdila cílovou hodnotu schodku veřejných financí pro rok 2024 ve výši 4,9 % HDP, která je součástí rozpočtu, ale také zdůraznila, že plnění rozpočtu v prvních třech měsících roku vedlo ke schodku veřejných financí ve výši 2,06 % HDP, což je o 0,6 procentního bodu HDP více než schodek zaznamenaný ve stejném období loňského roku, kdy celoroční schodek činil 6,6 % HDP. Vyšší schodek v prvních třech měsících roku 2024 ve srovnání se stejným obdobím loňského roku lze vysvětlit především rychlým nárůstem veřejných výdajů, hlavně v důsledku vyšších investičních výdajů.

(17) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá růst reálného HDP o 3,3 % v roce 2024 a o 3,1 % v roce 2025 a inflaci měřenou harmonizovaným indexem spotřebitelských cen na úrovni 9,7 % v roce 2024 a 5,9 % v roce 2025. Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá v roce 2024 schodek veřejných financí ve výši 6,9 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2024 zvýšit na 50,9 %. Předpokládané zvýšení schodku v roce 2024 odráží především rychlý růst běžných veřejných výdajů. Očekává se, že růst mezd ve veřejném sektoru výrazně zrychlí, což odráží nedávné diskreční zvyšování mezd v odvětví školství, zdravotnictví i obrany. Přepočet důchodů v souvislosti s důchodovou reformou vyústí v krátkodobé náklady v letech 2024 a 2025 – následně reforma přinese ve střednědobém a dlouhodobém horizontu velké úspory. Očekává se, že v roce 2024 zůstanou veřejné investice jako podíl na HDP obecně stabilní na vysoké úrovni dosažené v roce 2023, a to díky rychle rostoucím kapitálovým výdajům místních orgánů a využití prostředků z fondů pro oživení a odolnost.

(18) V roce 2024 se očekává, že růst veřejných příjmů předčí růst nominálního HDP, což odráží skladbu hospodářského růstu generující vyšší daňové příjmy, úsilí o zlepšení výběru daní prostřednictvím digitalizace daňového systému a dopad balíčku opatření ke zvýšení příjmů přijatého na podzim 2023, který by měl zvýšit veřejné příjmy přibližně o 1 % HDP. Balíček se skládá především ze zvýšení zdanění právnických osob, zejména mikropodniků, zvýšení zdanění fyzických osob v důsledku částečného zrušení daňových úlev ve stavebnictví a zemědělství, zrušení snížených sazeb DPH u vybraného zboží a služeb, zvýšení spotřebních daní a zvláštní daně z obratu bank a nadnárodních společností. Součástí balíčku jsou také opatření na straně výdajů, včetně racionalizace veřejné správy a přísnějších podmínek způsobilosti státních zaměstnanců pobírat poukazy na dovolenou a příspěvky na stravu. Na základě odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky bude v roce 2024 obecně neutrální a bude činit 0,1 % HDP.

(19) Podle prognózy Komise z jara 2024 budou z nevratné podpory („grantů“) z Nástroje pro oživení a odolnost v roce 2024 financovány výdaje ve výši 1,0 % HDP, přičemž v roce 2023 se jednalo o 0,1 % HDP. Výdaje financované z grantů z Nástroje pro

oživení a odolnost umožní kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Rumunska. Rumunsko předpokládá, že výdaje zajištěné půjčkami z Nástroje pro oživení a odolnost budou činit 0,2 % HDP v roce 2024 a 1,2 % HDP v roce 2025 ve srovnání s 0,3 % HDP v roce 2023.

(20) Dne 14. července 2023[15] Rada Rumunsku rovněž doporučila, aby co nejdříve v letech 2023 a 2024 ukončilo mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a použilo související úspory ke snížení schodku veřejných financí. Upřesnila, že pokud by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, mělo by Rumunsko zajistit, aby tato podpůrná opatření byla zaměřena na ochranu zranitelných domácností a podniků, aby byla fiskálně dostupná a zachovávala stimuly k úsporám energií. Podle prognózy Komise z jara 2024 jsou čisté rozpočtové náklady[16] na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky odhadovány na 0,3 % HDP v roce 2023 a předpokládá se, že by měly v roce 2024 a 2025 činit –0,1 % HDP. Režimy podpory s celkovým dopadem 0,5 % HDP v roce 2024 a 0,4 % HDP v roce 2025 mají zůstat v platnosti, avšak jejich dopad má být kompenzován daněmi z neočekávaných zisků od společností vyrábějících a distribuujících energii. Čisté rozpočtové náklady na podpůrná opatření zaměřená na ochranu zranitelných domácností a podniků jsou pro rok 2024 odhadovány na 0,2 % HDP, přičemž u jejich části ve výši méně než 0,1 % HDP je zachováván cenový signál ke snížení poptávky po energii a ke zvýšení energetické účinnosti. Pokud by se související úspory ze snížení čistých rozpočtových nákladů na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky použily ke snížení schodku veřejných financí, jak doporučila Rada, znamenaly by tyto prognózy fiskální korekci ve výši 0,4 % HDP v roce 2024, zatímco čisté primární výdaje financované z vnitrostátních zdrojů by podle prognózy měly v tomto roce přispět k expanzivnímu nastavení fiskální politiky v rozsahu 1,2 % HDP. Nepředpokládá se, že mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky budou co nejdříve v letech 2023 a 2024 ukončena. To není v souladu s tím, co doporučila Rada. Navíc se nepředpokládá, že související úspory budou plně využity ke snížení schodku veřejných financí. Hrozí, že to nebude v souladu s doporučením Rady.

(21) Rada Rumunsku rovněž doporučila zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU, především za účelem podpory zelené a digitální transformace. Podle prognózy Komise z jara 2024 se předpokládá, že se veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů zvýší v roce 2024 na 3,3 % HDP oproti 2,3 % HDP v roce 2023. To je v souladu s tím, co doporučila Rada. Veřejné výdaje financované z příjmů z fondů EU, včetně grantů z Nástroje pro oživení a odolnost, by měly podle očekávání v roce 2024 klesnout na 2,3 % HDP (z 3,3 % HDP v roce 2023). Tento pokles je způsoben koncem programového období 2014–2020 u strukturálních fondů EU, pro něž jsou k dispozici prostředky až do roku 2023.

(22) Prognóza Komise z jara 2024 vycházející z politických opatření známých ke dni její uzávěrky a z předpokladu nezměněné politiky předvídá v roce 2025 schodek veřejných financí ve výši 7,0 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 zvýšit na 53,9 %. Zvýšení schodku v roce 2025 odráží především krátkodobé

[15] Doporučení Rady k národnímu programu reforem Rumunska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2023 (Úř. věst. C 312, 1.9.2023, s. 216).

[16] Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

náklady na důchodovou reformu, která by měla v roce 2025 zvýšit schodek o dalších 0,5 % HDP oproti základnímu scénáři bez reformy. Po komunálních volbách však pravděpodobně dojde k určitému zmírnění kapitálových výdajů a očekává se, že růst běžných výdajů bez důchodů se poněkud zpomalí. Prognóza schodku na rok 2025 nezahrnuje možné dodatečné příjmy plynoucí z reformy daňového režimu mikropodniků a rozsáhlé daňové reformy, které jsou součástí plánu pro oživení a odolnost a v současné době se připravují. Tyto reformy mají potenciál přinést vládě značné příjmy, a pokud budou správně navrženy a provedeny, mohly by oproti prognóze schodek v roce 2025 výrazně snížit. Obezřetná fiskální politika by měla přispět ke snížení jádrové inflace, která je výrazně nad průměrem EU a v případě přetrvávání by mohla vést ke ztrátě konkurenceschopnosti, a zároveň k posílení vnější pozice.

(23) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) a s přílohou V kritériem 2.2 nařízení (EU) 2021/241 zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro Rumunsko nebo jejich významnou část. Pro podporu dlouhodobé konkurenceschopnosti Rumunska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro současné zajištění sociální spravedlnosti je v tomto napjatém časovém rámci nezbytné, aby byl plán včetně kapitoly REPowerEU prováděn rychle a účinně. Pro splnění závazků, jež byly v plánu formulovány, do srpna 2026 je nezbytné, aby Rumunsko provádění reforem a investic výrazně urychlilo zajištěním účinné správy a řízení a posílením administrativní kapacity. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(24) V rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období je Rumunsko v souladu s článkem 18 nařízení (EU) 2021/1060 povinno do března 2025 každý program přezkoumat, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám zjištěným v doporučeních, jež pro něj byla přijata v roce 2024, i ke svému vnitrostátnímu plánu v oblasti energetiky a klimatu. Tento přezkum je základem pro konečné přidělení finančních prostředků EU zahrnutých do každého programu. Rumunsko dosáhlo pokroku v provádění politiky soudržnosti a evropského pilíře sociálních práv, nadále však zůstávají výzvy a přetrvávají značné územní rozdíly v investicích a zaměstnanosti mezi regionem hlavního města a ostatními regiony, jakož i mezi městskými a mimoměstskými oblastmi. Zásadní význam má urychlení provádění programů politiky soudržnosti a posílení administrativní kapacity na celostátní a regionální úrovni. Priority dohodnuté v programech jsou stále aktuální. Zvláštní pozornost by měla být věnována zlepšení řízení a udržitelnosti v odvětví vodního hospodářství, odpadních vod a odpadů. Stejně tak je důležité zlepšit produktivitu práce a inovační kapacitu podniků, a to zaměřením se na cílenou podporu podniků, včetně spolupráce veřejného a soukromého sektoru a účasti na evropských iniciativách v oblasti výzkumu a inovací. Investice do železniční sítě a udržitelné městské dopravy by měly být i nadále prioritou, stejně jako ochrana biologické rozmanitosti. Kromě toho je klíčovým rozvoj administrativní kapacity na celostátní i nižší úrovni se zaměřením na posílení regionálních a místních orgánů. Mělo by být zajištěno provádění plánů spravedlivé územní transformace, včetně postupného vyřazení uhlí do roku 2032. Veřejné služby zaměstnanosti by se měly nadále zlepšovat. V tomto ohledu je zvláště důležité zlepšit účinnost aktivačních opatření na trhu práce pro ženy, mladé lidi, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, osoby se zdravotním

postižením a marginalizované komunity, jako jsou Romové. Je třeba investovat do vzdělávání a odborné přípravy, jakož i do prohlubování dovedností a změny kvalifikace obyvatelstva. Je nutné zlepšit dostupnost a kvalitu sociální a dlouhodobé péče a zdravotních služeb pro zranitelné skupiny v celé zemi a urychlit deinstitucionalizační opatření. Značnou výzvou zůstává i energetická chudoba. Při provádění přezkumu v polovině období je vhodné věnovat více pozornosti poskytování sociálního bydlení a souvisejících sociálních služeb, jakož i udržitelnému rozvoji menších městských oblastí, které se potýkají s přetrvávajícím nedostatkem administrativní kapacity. Řešení těchto výzev by rovněž přispělo k podpoře vzestupné sociální konvergence v souladu s druhou fází analýzy zemí provedené útvary Komise vycházející z prvků Rámce sociální konvergence[17]. Rumunsko by také mohlo využít Platformu strategických technologií pro Evropu na podporu investic do biotechnologií (například investic do využití umělé inteligence ve zdravotnictví a ve výzkumu a produktivních investic do kriticky důležitých léčivých přípravků), do digitálních technologií a deep tech inovací a do čistých technologií a také k investicím do kapacit pro řešení nedostatku dovedností, například dovedností nezbytných pro vývoj těchto kriticky důležitých technologií.

(25) Navzdory nedávným zlepšením zůstávají riziko chudoby a nerovnost vysoké, přičemž existují značné rozdíly mezi skupinami obyvatelstva a regiony a dostupnost zaměstnání a vzdělání je v Rumunsku stále nerovnoměrná. Při zmírňování rizik chudoby a nerovností vykazuje systém sociální ochrany omezenou účinnost z důvodu nedostatečné dostupnosti a nízké přiměřenosti. Míra zaměstnanosti navíc zůstává jednou z nejnižších v EU, zejména u nedostatečně zastoupených skupin. Potíže se zajištěním rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě mají negativní dopad na inkluzivní růst.

(26) Plán pro oživení a odolnost zahrnuje opatření související s výzvami uvedenými ve 25. bodě odůvodnění. Mezi tato opatření patří reforma systému ochrany dospělých se zdravotním postižením, reforma za účelem zavedení pracovních karet a formalizace práce pracovníků v cizí domácnosti, investice do programů na prohlubování dovedností / změnu kvalifikace zaměstnanců v podnicích, reforma systému povinné školní docházky s cílem předcházet předčasnému ukončování školní docházky a omezovat je a investice do rozvoje rámcového programu pro průběžnou odbornou přípravu pracovníků ve službách předškolního vzdělávání. Programy soudržnosti rovněž zahrnují související opatření, jako jsou specializované intervence zaměřené na zaměstnanost mladých lidí, aktivaci a zaměstnanost znevýhodněných skupin na trhu práce, jakož i sociální začleňování osob patřících ke zranitelným skupinám. Rychlé provedení těchto opatření by přispělo k řešení výzev uvedených v 25. bodě odůvodnění a podpořilo by vzestupnou sociální konvergenci.

(27) S ohledem na hloubkový přezkum Komise a její závěr o existenci nadměrné nerovnováhy jsou do níže uvedených doporučení č. 1 a 2 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Opatření uvedená v doporučení č. 1 pomáhají řešit zranitelnost související s velkým schodkem běžného účtu a veřejných financí, které činí ekonomiku potenciálně zranitelnou vůči otřesům a přispívají k vysoké inflaci. Opatření uvedená v doporučení č. 2 pomáhají řešit zranitelnost související s nákladovou konkurenceschopností v důsledku růstu mezd, který převyšuje růst

[17] SWD(2024) 132 final.

produktivity práce, a s nenákladovou konkurenceschopností v důsledku strukturálních překážek,

DOPORUČUJE Rumunsku v období 2024–2025:

1. Včas předložit střednědobý fiskálně-strukturální plán. Zpřísnit fiskální politiku s cílem dosáhnout fiskální korekce pro rok 2024 jako celek. V souladu s požadavky reformovaného Paktu o stabilitě a růstu omezit růst čistých výdajů[18] v roce 2025 na míru, která je v souladu se snížením schodku veřejných financí k referenční hodnotě 3 % HDP stanovené ve Smlouvě a s udržením veřejného dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu.

2. Výrazně urychlit provádění programů politiky soudržnosti a plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU, a zajistit tak dokončení reforem a investic do srpna 2026, a to zajištěním účinné správy a řízení a posílením administrativní kapacity. V kontextu přezkumu v polovině období dále zaměřovat úsilí na dohodnuté priority, přijímat opatření k lepšímu řešení potřeb v oblasti sociálního bydlení, souvisejících sociálních služeb a rozvoje menších městských oblastí a zároveň zvážit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti, které nabízí Platforma strategických technologií pro Evropu.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně

[18] Podle čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263 se „čistými výdaji“ rozumí veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření.